

UCHWAŁA Nr XII/ 57 /11
Rady Powiatu Tczewskiego
z dnia 28 czerwca 2011 roku

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tczewskim na lata 2011 - 2013.

Na podstawie art. 12 pkt 4 i 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 167, poz. 1759, z 2007 r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 125, poz. 842) **Rada Powiatu Tczewskiego**

uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Tczewskim na lata 2011 – 2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Tczewskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Piotr Ody

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE TCZEWSKIM
NA LATA 2011 - 2013**

Tczew, 2011 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Charakterystyka zjawiska przemocy	3
II. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie	6
III. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych	7
IV. Nasze prawa	9
V. Realizowane formy pomocy ofiarom i sprawcom przemocy	10
VI. Cele i realizacja programu	14
VII. Harmonogram działań	18
VIII. Obszary działań	19
IX. Odbiorcy działań	19
X. Przewidywane efekty realizacji Programu	20
Zakończenie	20

Wstęp

Kwestia przemocy w rodzinie od wielu lat uważana jest za istotny problem społeczny. Najczęściej ofiarami przemocy są kobiety i dzieci, czy też osoby starsze. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się do przemocy wewnątrz rodziny, jednakże jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno – ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą.

Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie lub bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też **niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stanowczych działań wobec sprawców**, by przemoc nie powtarzała się.

I. Charakterystyka zjawiska przemocy

1. Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **przemoc w rodzinie**, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2. Cechy charakterystyczne przemocy

Z powyższej definicji wynikają następujące **cechy charakterystyczne przemocy**:

– jest **intencjonalna**, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu

kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;

– **sily są nierównomierne** – sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;

– **działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;

– **powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne albo nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

3. Rodzaje przemocy

Wyodrębnia się **rodzaje przemocy**:

– **przemoc fizyczna** – bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;

– **przemoc psychiczna** – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą - np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów;

– **przemoc seksualna** – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie;

– **przemoc finansowa (ekonomiczna)** – np. utrzymywanie osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego;

– **przemoc polegająca na osaczeniu** – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania;

– **przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych.

4. Cykl przemocy

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych,
- **faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji,
- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

5. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nieodzownie związany jest **kryzys i interwencja kryzysowa**. Oba te pojęcia nie są terminami precyzyjnymi.

„Kryzys” wydaje się jednym z najczęściej używanych w dzisiejszym świecie pojęciem. Słowo to pochodzi z języka greckiego. Czasownik *krinein* – oznacza rozdzielać, odsiewać, rozstrzygać, decydować, sądzić, natomiast pochodzący od niego rzeczownik *krisis* to wybór, rozstrzygnięcie. Władysław Kopaliński w Słowniku wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych (1989 r.) definiuje kryzys jako okres przelomu, przesilenia, decydujących zmian.

Cztery fazy reakcji kryzysowej według Gerarda Caplana:

- I faza** – narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia znanych już sposobów pozwalających na osiągnięcie homeostazy,
- II faza** – pojawia się dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy; osoba w kryzysie zauważa, że nie jest w stanie sama poradzić sobie z problemem, wzrasta u niej napięcie, ale jednocześnie występuje najsilniejsza podatność na zmianę,
- III faza** – w wyniku napięcia następuje mobilizacja wszystkich rezerw,
- IV faza** – kryzys się kończy, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymanie homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

Osoba znajdująca się w kryzysie często nie jest w stanie rozwiązać problemu we własnym zakresie. Najlepsze efekty w pomocy osiąga się wykorzystując cechy charakterystyczne dla II fazy kryzysu, tj. silną potrzebę pomocy i podatność na zmianę.

Funkcjonuje wiele definicji „interwencji kryzysowej”. Wanda Badura – Madej

definiuje ją jako formę pomocy psychologicznej, polegającą na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys, w którym dochodzi do konfrontacji osoby z kryzysem i do jego rozwiązania (W. Badura-Madej, Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej, Wyd. ITERA, Warszawa, 1998).

Interwencja kryzysowa jest formą indywidualnej pomocy psychologicznej, ukierunkowaną mniej lub bardziej bezpośrednio na szeroko rozumiany kryzys emocjonalny. Ma ona charakter oddziaływania krótkoterminowego, koncentrującego się na szerokim zakresie zjawisk, mogących mieć wpływ na równowagę emocjonalną jednostki, rodziny i grupy (Sęk H. red (2005) *Psychologia kliniczna*. T. II, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN).

Interwencja kryzysowa czerpie z rozmaitych form oddziaływania i pomocy. Relacja wsparcia interwencyjnego ma charakter przejściowy i krótkotrwały, a jej celem są m.in.:

- wspieranie klienta, umożliwienie mu powrotu do emocjonalnej równowagi,
- zapobieganie hospitalizacji,
- skłonienie klienta do innego spojrzenia na wydarzenia krytyczne.

II. Mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie

W wielu społeczeństwach zaobserwować można brak reakcji na problem przemocy w rodzinie. Wynika to z funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Usprawiedliwiają one stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności, czy okrucieństwa wobec bliskich. Dla sprawcy są sygnałem o społecznym przyzwoleniu na przemoc. Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą stwierdzenia:

– „Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”.

Niektóre osoby nie potrafią poradzić sobie z problemami rodzinnymi bez ingerencji osób postronnych. Z drugiej strony wstydzą się lub boją mówić o tym, co dzieje się w domu. Interwencja z zewnątrz może niejednokrotnie zapobiec tragedii.

– „Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”.

Doświadczanie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

– „*Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar*”.

Przemoc fizyczna pozostawiająca ślady na ciele ofiary jest tylko jedną z form przemocy. Inne formy przemocy dezintegrują funkcjonowanie emocjonalne człowieka.

– „*Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol*”.

Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc, usprawiedliwieniem jej, ale nie jest przyczyną agresji. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu.

– „*Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy*”.

Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmienienia sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

– „*Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył*”.

Za przemoc zawsze winę ponosi sprawca. Niezależnie od zachowania ofiary będzie on w stosunku do niej agresywny.

– „*Gwałt w małżeństwie nie istnieje*”.

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie.

III. Przemoc w rodzinie w dokumentach prawnych

1. Dokumenty międzynarodowe

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich:

- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 roku,
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220(INI)),
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C 110/15).

2. Podstawy prawne w Polsce

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie swe uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w **ustawie z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125 z 2010 r., poz. 842)** oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- ustawa z dnia 15 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 ze zm.),
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Postępowania Karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.).

3. Inne dokumenty

Dokumentami określającymi opcje poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Tczewskim na lata 2010 – 2012,
- Rozwoju Powiatu Tczewskiego na lata 2007-2020,
- Powiatowy Program na rzecz Zatrudnienia i Spójności Społecznej Powiatu Tczewskiego 2009 – 2013.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym

na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;

2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

IV. Nasze prawa

Należy pamiętać, iż każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Nikt nie musi być idealny, każdy ma prawo do błędów. W przypadku braku możliwości lub nieumiejętności rozwiązania problemu z wykorzystaniem potencjału własnego ma prawo zwrócić się o adekwatną pomoc.

V. Realizowane formy pomocy ofiarom i sprawcom przemocy

Skala przemocy, jej zasięg oraz dolegliwości społeczne decydują o tym, jaki powinien być system przeciwdziałania przemocy domowej, wpływa na powstawanie placówek udzielających pomocy zarówno ofiarom, jak i sprawcom przemocy. Na terenie naszego powiatu podejmowane są działania wspierające ofiary przemocy i zapobiegające jej.

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad:

- **interdyscyplinarności**, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Działania podejmowane w latach ubiegłych:

Komenda Powiatowa Policji w Tczewie przeprowadziła:

- w 2009 r. - 2709 interwencji domowych, w tym 126 dotyczyło przemocy w rodzinie (została wszczęta procedura „Niebieskiej Karty”), w okresie styczeń – październik 2010 r. – 2129, w tym 160 dotyczących przemocy w rodzinie;
- w 2009 r. poszkodowane zostały 274 osoby, w tym 137 kobiet, 19 mężczyzn, 79 małoletnich do ukończenia lat 13 oraz 39 małoletnich od 13 do 18 roku życia, w okresie styczeń – październik 2010 r. – 346 osoby (157 kobiet, 39 mężczyzn, 94 małoletnich do ukończenia lat 13 oraz 56 małoletnich od 13 do 18 roku życia);
- w 2009 r. wśród 127 sprawców przemocy domowej były 4 kobiety i 123 mężczyzn, natomiast w okresie styczeń – październik 2010 r. – wśród 160 sprawców były również 4 kobiety;

- w 2009 r. zatrzymano 69 sprawców przemocy domowej, w tym 1 kobietę, w okresie styczeń – październik 2010 r. – zatrzymano 143 sprawców, w tym 4 kobiety;
- w 2009 r. 104 zatrzymanych znajdowało się pod wpływem alkoholu, w okresie styczeń – październik 2010 r. liczba ta wynosiła 43;
- w 2009 r. w 2 przypadkach wszczęto postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej, w których prowadzona była procedura „Niebieskich Kart”, w okresie styczeń – październik 2010 r. miało to miejsce również w 2 przypadkach;
- w ramach współpracy z innymi instytucjami funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Tczewie w 2009 r. przesłali 54 informacje do ośrodków pomocy społecznej, 31 do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, 1 do placówki służby zdrowia oraz 10 do innych instytucji, w okresie styczeń – październik 2010 r. – przesłali 28 informacji do ośrodków pomocy społecznej, 49 do gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, 3 do organizacji pozarządowych, 18 do innych instytucji;
- Komenda Powiatowa Policji w Tczewie dysponuje również „Niebieskim Pokojem”, który działa w budynku Komendy Powiatowej Policji w Tczewie. Służy on do przeprowadzenia indywidualnych rozmów, rozpytywania i przesłuchiwanie dzieci;

Procedura „Niebieskiej Karty” ma na celu rozpoznawanie przemocy i udzielenie odpowiedniej pomocy przez różne służby lokalne na podstawie opracowanego planu działania.

Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie naszego powiatu realizują swe zadania w oparciu przede wszystkim o ustawę 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.). Podejmowane działania wobec ofiar przemocy obejmują: wsparcie psychologiczne (w miarę możliwości kadrowych), poradnictwo prawne, kontrole w miejscu zamieszkania, współpracę z Policją, pracę socjalną i pomoc finansową. Pracownicy socjalni są uprawnieni do wypełniania „Niebieskich Kart – pomoc społeczna”.

Sprawców przemocy informuje się o odpowiedzialności za popełnione przestępstwo, motywuje do podjęcia terapii dla sprawców przemocy, prowadzi z nimi pracę socjalną oraz jeśli zachodzi taka potrzeba udziela pomocy finansowej.

W ramach tych działań:

1. z pomocy **Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewie** skorzystało w 2009 r. – 14 rodzin, w okresie styczeń – październik 2010 r. – 5 rodzin– nie założono „Niebieskiej Karty”;
2. w **Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Morzeszczynie** „Niebieską Kartę” w 2009 r. założono w przypadku 6 rodzin; w okresie styczeń – październik 2010 r. również w przypadku 6 rodzin; zarówno sprawcy, jak i ofiary przemocy zostali poinformowani o możliwości skorzystania z porad psychologa w Centrum Interwencji Kryzysowej w Tczewie;
3. w **Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pelplinie** podjęto następujące działania wobec ofiar przemocy: w 2009 r. 1 osoba została skierowana do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, 1 osoba została skierowana na konsultacje medyczne, 1 raz skierowano wniosek do Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, 3-krotnie kontaktowano się ze szkołą (nawiązano współpracę z pedagogiem szkolnym i psychologiem), 6-krotnie skontaktowano się z Policją (współpraca z dzielnicowym); w okresie styczeń – październik 2010 r. 1 raz skierowano wniosek do Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, **1 osoba** została skierowana do Wydziału Interwencji Kryzysowej PCPR w Tczewie w sprawie porady psychologicznej, 2-krotnie skontaktowano się z Policją (współpraca z dzielnicowym);
4. w 2009 r. w **Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Subkowach** udzielono pomocy 2 ofiarom i 2 sprawcom przemocy – założono „Niebieską Kartę” w okresie styczeń – październik 2010 r. udzielono pomocy 2 ofiarom i 2 sprawcom przemocy – założono 1 „Niebieską Kartę”;
5. pracownicy **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tczewie** podjęli następujące działania wobec ofiar i sprawców przemocy przez pracowników Ośrodka: w 2009 r.: w 16 rodzinach założono „Niebieską Kartę”, w 12 rodzinach podejrzewano przemoc (bez „Niebieskiej Karty”), w 16 rodzinach – interwencja kryzysowa, 1 rodzinie zapewniono pomoc całodobową, w 15 rodzinach podjęto działania terapeutyczne, w 1 rodzinie skierowano działania do sprawcy przemocy, w przypadku 21 rodzin – poradnictwo specjalistyczne, w okresie styczeń – październik 2010 r.: w 12 rodzinach założono „Niebieską Kartę”, w 6 rodzinach podejrzewano przemoc,

w 12 rodzinach – interwencja kryzysowa, nie zapewniono pomoc całodobową, w 10 rodzinach podjęto działania terapeutyczne, nie kierowano działań do sprawców przemocy, w przypadku 18 rodzin – poradnictwo specjalistyczne.

W styczniu 2006 r. utworzono przy Domu Dziecka w Tczewie **Centrum Interwencji Kryzysowej**, które w tej formie działało do końca 2009 r. Obecnie jego zadania realizuje **Wydział Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie**. Wydział Interwencji Kryzysowej udziela pomocy ludziom w różnorodnych sytuacjach: od kryzysów normatywnych do ostrych kryzysów sytuacyjnych, takich jak próba samobójcza, śmierć bliskiej osoby czy zdrada.

W ramach działań Wydziału ofiarom oraz świadkom przemocy udzielane jest **poradnictwo specjalistyczne**. Obejmuje ono porady prawne (z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i cywilnego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów), psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne i terapeutyczne. Zarówno pomoc psychologiczna, pedagogiczna, rodzinna i terapeutyczna obejmuje doradztwo, wsparcie, poradnictwo i pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych. W WIK-u odbywają się również spotkania indywidualne ze sprawcami przemocy. W ramach prowadzonego od 2008 r. **programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy** przeprowadzane są działania promujące, stworzono bazę danych o sprawcach przemocy, które pochodziły z Niebieskich Kart.

Aby skutecznie zapobiegać przemocy i zwalczać jej negatywne skutki konieczne jest podjęcie szerokich działań wobec sprawców przemocy uwzględniających bezpośrednie oddziaływanie korekcyjno – edukacyjne. W Wydziale Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie **realizowany jest nadal program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy**. Oferta skierowana na pracę ze sprawcą jest jednocześnie odpowiedzią na zapotrzebowanie ofiar, które oczekują zmiany zachowań sprawcy przemocy. Sprawca musi przyjąć do świadomości istotę i konsekwencje swoich czynów. Nawet, jeśli stosowanie przemocy jest pochodną wpojonych norm wychowania, to sam sprawca odpowiada za czyny, których się dopuścił i powinien poddać się psychoedukacji. W wyniku oddziaływań, zachowanie sprawcy może się zmienić. Z pomocą specjalistów sprawca jest w stanie nauczyć się radzić sobie ze swoją złością i agresją, komunikować się i rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy oraz okazywać szacunek członkom swojej rodziny.

Działania korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy prowadzone są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006 roku, w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 127 poz. 890).

Od marca 2010 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie realizuje ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego **projekt systemowy „Podaj rękę – systemowe wsparcie psychologiczno – terapeutyczne”**, gdzie uczestnikami są ofiary przemocy, osoby współzależnione i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Ze środków projektowych wydano również **informator „Jak i gdzie szukać pomocy”**.

Na terenie powiatu osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny mogą uzyskać **pomoc terapeutyczną** w NZOZ Poradniach Zdrowia Psychicznego w Tczewie, Gniewie i Pelplinie, poradni zdrowia psychicznego Maciej Rogowski S.K.A. Oddz. Nr 1 J.E. Rogowscy NZPOZ w Tczewie, Gminnych Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkcie Konsultacyjnym ds Uzależnień „Okno”, Stowarzyszeniu Tczewskiego Klubu Abstynenta „Sambor”, Klubie Abstynenta „Podać rękę” w Gniewie oraz Wydziale Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie. Poza tym na terenie powiatu działa szereg grup samopomocowych AA.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomagają osobom uzależnionym od alkoholu poprzez prowadzenie z nimi rozmów interwencyjnych mających na celu podjęcie leczenia odwykowego. Kierują również wnioski do Sądu Rejonowego o zastosowaniu obowiązku podania się leczeniu.

VI. Cele i realizacja programu

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ma on także przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc

i korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Cele szczegółowe:

1. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie.

Działania:

- konferencje i spotkania na ten temat działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich,
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją,
- wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym,
- informowanie o działaniach wynikających z realizacji Programu w mediach lokalnych,
- propagowanie form przeciwdziałania, w tym współpraca z mediami – udział w kampaniach społecznych.

Realizatorzy:

- PCPR, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
- Policja
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- placówki oświatowe
- Kościoły
- lokalne media (gazeta, telewizja, internet)
- organizacje pozarządowe
- świetlice środowiskowe

Wskaźniki:

1. Liczba zrealizowanych spotkań, konferencji.

2. Liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych.
3. Liczba spotkań, happeningów dla mieszkańców.
4. Udział mediów lokalnych w organizowanych spotkaniach, konferencjach.

2. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Działania:

- organizowanie szkoleń tematycznych,
- superwizje dla osób zaangażowanych w proces pomagania.

Realizatorzy:

- PCPR, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej

Wskaźniki:

1. Liczba zrealizowanych szkoleń.
2. Liczba przeprowadzonych superwizji.

3. Działania w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Działania:

- wsparcie i terapia
- funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych na terenach gmin
- udostępnienie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie
- utworzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy (działalność finansowana ze środków rządowych)
- opracowywanie i realizacja programów profilaktycznych mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy
- praca socjalna i pomoc materialna

- pomoc medyczna
- procedura „Niebieskiej Karty”

Realizatorzy:

- PCPR, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej
- Starostwo Powiatowe
- Ośrodki Pomocy Społecznej
- Policja
- Sąd Rejonowy
- Prokuratura Rejonowa
- placówki oświatowe
- Kościoły
- Zakłady Opieki Zdrowotnej
- organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny
- Poradnie terapii uzależnień i współuzależnień od alkoholu.

Wskaźniki:

1. Liczba udzielonych porad.
2. Powstanie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy.
3. Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych.
4. Liczba osób objętych pracą socjalną i pomocą materialną ze względu na przemoc w rodzinie.
5. Liczba osób, którym została udzielona pomoc medyczna.
6. Liczba wypełnionych „Niebieskich Kart”.
7. Liczba interwencji Policji w związku z przemocą domową.

4. Zapobieganie przemocy.

Działania:

- realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy
- edukacja osób uzależnionych i współuzależnionych
- „Szkoła dla rodziców”

- grupy wsparcia dla ofiar przemocy
- grupy edukacyjno – socjalizujące dla młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych

Realizatorzy:

- PCPR, w tym Wydział Interwencji Kryzysowej
- Poradnie terapii uzależnień i współuzależnień od alkoholu.
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
- organizacje pozarządowe

Wskaźniki:

1. Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy.
2. Liczba sprawców przemocy skierowanych wyrokiem sądowym do programu korekcyjno – edukacyjnego.
3. Liczba spotkań terapeutycznych dla osób uzależnionych.
4. Liczba spotkań terapeutycznych dla osób współuzależnionych.
5. Liczba spotkań dla ofiar przemocy.
6. Liczba młodzieży uczestniczącej w grupach.
7. Liczba rodziców uczestniczących w „Szkole dla rodziców”.

Wszystkie zakładane cele będą realizowane sukcesywnie zgodnie z zaobserwowanym zapotrzebowaniem.

VII. Harmonogram działań

W związku ze specyfiką zjawiska przemocy w rodzinie i problemów z nim związanych z jakimi borykają się instytucje zajmujące się pomocą, nie jest możliwe sporządzenie szczegółowego harmonogramu działań.

Zakłada się prowadzenie następujących działań:

- konferencja i Tydzień Pomocy Ofiarom Przystępstw – corocznie w miesiącu lutym,
- prelekcje w szkołach – w ciągu roku szkolnego,
- program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców przemocy – corocznie w miarę otrzymanych środków rządowych,
- pomoc, porady i wsparcie dla ofiar i sprawców przemocy – corocznie zgodnie z potrzebami,

- Dni Otwarte Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej - termin określony przez Poradnię,
- „Szkoła dla rodziców” – działania coroczne,
- grupa wsparcia dla ofiar przemocy – działania coroczne,
- grupa dla młodzieży – działania coroczne,
- grupy terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych – działania coroczne.

VIII. Obszary działań

Cele działań i przewidywane efekty realizacji odnoszą się do obszarów:

- **profilaktyka** – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- **edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- **interwencja** – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, izolacja i oddziaływanie na sprawców;
- **wspieranie** – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

IX. Odbiorcy Programu

1. Ofiary przemocy w rodzinie:
 - a) dzieci,
 - b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - c) osoby niepełnosprawne,
 - d) osoby starsze.
2. Sprawcy przemocy w rodzinie.
3. Świadkowie przemocy.
4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin, organizacje pozarządowe.
5. Rodziny w sytuacjach kryzysowych.
6. Mieszkańcy.

X. Przewidywane efekty realizacji Programu, monitorowanie

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.
2. Podniesienie poziomu wiedzy dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie,
3. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.
4. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.
5. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.
6. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.
7. Realizacja programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.
8. Powstanie Ośrodka dla Ofiar Przemocy.

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Dyrektor PCPR, w ramach corocznie przedstawianego Radzie Powiatu sprawozdania z działalności jednostki, przedłoży również raport z realizacji Programu.

Program będzie realizowany od dnia jego uchwalenia do 31 grudnia 2013 r.

Zakończenie

Nikt nie ma prawa znęcać się, poniżać, bić innych, dlatego też przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym przez prawo. Każdy, kto wie lub jest świadkiem tego zjawiska powinien poinformować o tym odpowiednie służby, które są zobowiązane do ochrony ofiar i udzielenia wszechstronnej pomocy.

W związku z powyższym, konieczne jest podjęcie szerokiego, dobrze zorganizowanego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna wpłynąć na poprawę stanu bezpieczeństwa życia codziennego rodziny.

Zakładając, że realizacja niniejszego programu będzie stanowiła wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie i będzie przebiegać wielopoziomowo we wszystkich instytucjach i organizacjach zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, oczekuje się, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawisk patologicznych oraz poprawy kondycji rodzin.